

СТАНОВИЩЕ

от член на научно жури: професор д-р Галин Борисов Цоков

на материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност **‘доцент’ във Факултет по науки за образованието и изкуствата на Софийския университет „Св. Климент Охридски“**. по област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика-Педагогика на деца с интелектуална недостатъчност), обявен в Държавен вестник, бр. 74/21.08.2020 г като кандидат участва гл. ас. д-р Пенка Тодорова Шапкова-Танева

1. Общо представяне на на процедурата и кандидата

Със заповед на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ съм определен за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност ‘доцент’ в СУ по по област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика-Педагогика на деца с интелектуална недостатъчност), обявен в Държавен вестник, бр. 74/21.08.2020 г. За участие в обявения конкурс е подал документи единствен кандидат: гл. ас. д-р Пенка Шапкова-Танева.

Представеният от д-р Шапкова комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на СУ. Кандидатката е приложила общо 38 научни труда: 2 монографии, 34 научни статии, глава от колективна монография и една студия – всички рецензирани. Тази научна продукция не е представена за придобиване на образователната и научна степен доктор. Ето защо се приемат за рецензиране и 38-те научни труда.

2. Обща характеристика на дейността на кандидата

Оценка на учебно-педагогическа дейност и подготовка на кандидата

Панка Шапкова има богат педагогически опит и преподавателски стаж в Факултет по науки за образованието и изкуствата на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Според представените документи изискуемата учебна натовареност е налице. Като университетски преподавател, д-р Шапкова е водила и води аудиторни занятия по дисциплините: *Основи на специалната педагогика*, *Специална педагогика*, *Формиране на социални умения при ДИН*, *История на ПДИН*, *Методика на корекционно- възпитателната работа при деца с умствена изостаналост и аутизъм*, *Педагогика на деца с нарушения от аутистичния спектър*, *Специфични форми за работа при деца с ИН*, *Приобщаващо образование за деца с ИН*, *Работа с родителна деца с аутизъм и друга тежка патология работа*, *Подходи за работа с деца с хиперактивен синдром и дефицит на внимание*

За високото качество на преподавателската дейност на кандидатката свидетелстват и следните факти:

- Координатор е и е ръководител на практическото обучение на студентите от бакалавърска и магистърски програми в редовна и задочна форма на обучение, както и в програми за СДК
- Разработила е учебни програми за учебни дисциплини в бакалавърски и магистърски програми;
- Участник в 1 международен и 10 национални образователни и научни проекта.

Считам, че педагогическият опит на кандидатката отговаря на критериите за заемане на академична длъжност *доцент*, приети в Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Оценка на научната и научно-приложна дейност на кандидата

В обявения конкурс гл.ас. д-р Шапкова кандидатства с общо 38 научни труда: 2 монографии, 34 научни статии, глава от колективна монография и една студия – всички рецензирани.. Тази научна

продукция не е представена за придобиване на образователната и научна степен доктор. Ето защо се приемат за рецензиране и 38-те научни труда.

В представената монография *Пенка Шапкова, "Подходи за личностно развитие, подкрепа и приобщаване на деца със синдром на Даун"-279стр., ISBN:978-954- 07-5037-8, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“ , 2020* се прави задълбочен анализ на особеностите във физическото (соматичното), двигателното, невро-когнитивното, езиковото и социалното развитие на тези деца. Разгледани са различни аспекти на феномена синдром на Даун, което е сериозен принос към обогатяването на научната теория и практика. Другата монография *Шапкова-Танева, П. Как да работим с деца с аутизъм, Издателство РААБЕ, София, ISBN:978954-9619-55, С., 2013.* разглежда проблема за особеностите в развитието на децата с нарушения от аутистичния спектър, както и някои подходи за терапия и обучение на тези деца, често прилагани в образователната практика у нас

Основните научноизследователски акценти в другите научни трудове се отнасят към следните тематичните области:

- Изследвани са същността на аутизма, както и особеностите в развитието на децата с аутизъм.
- Разгледани са подходи за корекционно-терапевтично въздействие при деца с нарушения от аутистичния спектър,
- Разработки, свързани с изясняване на актуални подходи за терапия и обучение при деца със специални образователни потребности, прилагани в педагогическата практика в България.
- Изследване на процеса на формиране на полезни умения и навици при деца с тежка степен на интелектуална недостатъчност
- Разработки, свързани с анализ на някои съвременни подходи за подкрепа на деца със СОП и техните семейства в контекста на включващото обучение.
- Изследване на особеностите на познавателното, социалното и цялостното личностно развитие на децата с интелектуална недостатъчност.
- Разглежда ролята на арт терапията като ефективен подход при работата с деца с интелектуална недостатъчност.

Основни научни и научноприложни приноси на гл.асистент д-р Шапкова могат да се сведат до следното:

А. Теоретични приноси

- Осъществен е систематизиран анализ на известни до момента характеристики на познавателното развитие при деца със синдром на Даун, като са изведени силно изразени индивидуални разлики в когнитивните профили на деца с една и съща степен на интелектуална недостатъчност, както и с една и съща форма на синдрома;
- Реализиран е детайлен анализ на триадата нарушения при децата с нарушения от аутистичния спектър въз основа интерпретацията на различни литературни източници, като наред с това се посочват редица важни подходи за ранно въздействие при тези деца.

Б. Научно-приложни приноси

- Установени са а индивидуални когнитивни профили на децата със синдром на Даун, с изразени силни страни, свързани със зрителна памет и импресивна реч и слаби страни, свързани с краткосрочната слухова памет и експресивната реч/ език, като възможност за планиране на ефективни корекционно- терапевтични образователни стратегии при тези деца.
- Обоснован е като подходящ при работата с деца със СОП подход “деца обучават деца”. Предложена е процедура на формиране на партньорски двойки, състоящи се от дете без увреждане и дете с увреждане, които се подкрепят взаимно в учебната си дейност и изграждат с това специфична образователна среда.

От приложената справка е видно, че цитиранията на публикации на д-р Шапкива са 17 броя, в научни издания, монографии и колективни токове с научно рецензиране и в неререферирани издания с научно рецензиране

3. Критични забележки и препоръки

Към научно-преподавателската дейност на кандидатката могат да бъдат отправени някои препоръки:

- Според мен в научната продукция на д-р Шапкива има достатъчно оригинално разработени идеи и постигнати резултати, които мога да бъдат популяризирани, чрез публикации във водещи специализирани реферирани научни списания в чужбина;

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от гл. ас. д-р Пенка Тодорова Шапкива-Танева, отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на СУ. Тя е представила достатъчен брой висококачествени научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС 'доктор'. В работите на кандидатката има оригинални научни и приложни приноси, които са получили национално признание. Теоретичните разработки имат практическа приложимост, като част от тях са пряко ориентирани към учебната работа. Научната и преподавателската квалификация на гл. ас. д-р Пенка Шапкива е несъмнена.

Кандидатката в конкурса изпълнява съответните минимални национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“. Нямам съмнение за плагиатство в представените за рацензиране научни публикации.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържатели се в тях научни, научно-приложни приноси, намирам за основателно да дам своето **положително заключение** и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на ФНОИ за избор на гл. ас. д-р Пенка Шапкива на академичната длъжност 'доцент' в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ по област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика-Педагогика на деца с интелектуална недостатъчност) .

Дата: 21.11. 2020 г.

Изготвил становището:

/проф. д-р Галин Цоков/

STATEMENT

by Member of the Scientific Jury: Professor Galin Borisov Tsokov, PhD

on the materials submitted for participation in a competition for the academic position of *Associate Professor* at the Faculty of Education and Art Sciences of the Sofia University St. Kliment Ohridski, in the field of higher education 1. Pedagogical sciences, professional field 1.2. Pedagogy (Special pedagogy - Pedagogy of children with intellectual disabilities), published in State Gazette, issue 74/21.08.2020, the candidate being Chief Assistant Professor Penka Todorova Shapkova-Taneva, PhD

1. General presentation of the procedure and the candidate

By order of the Rector of Sofia University St. Kliment Ohridski, I have been appointed a member of the scientific jury in a competition for the academic position of *Associate professor* at Sofia University in the field of higher education 1. Pedagogical sciences, professional field 1.2. Pedagogy (Special pedagogy - Pedagogy of children with intellectual disabilities), published in State Gazette, issue 74/21.08.2020. The only candidate who has submitted documents for participation in the announced competition is Chief Assistant Professor Penka Shapkova-Taneva, PhD.

The set of materials on paper presented by Shapkova, PhD is in accordance with the Regulations for development of the academic staff of Sofia University. The candidate has submitted a total of 38 scientific papers: 2 monographs, 34 scientific articles, a chapter of a collective monograph and one study - all peer-reviewed. This scientific production has not been presented for obtaining the educational and scientific degree of Doctor. That is why the 38 scientific papers are accepted for review.

2. General characteristics of the candidate's work

Assessment of educational and pedagogical work and background of the candidate

Penka Shapkova has extensive pedagogical experience and teaching experience at the Faculty of Education and Art Sciences of Sofia University St. Kliment Ohridski. According to the submitted documents, the required study load is present. As a university lecturer, Dr. Shapkova has delivered and delivers lectures in the disciplines: *Fundamentals of special pedagogy, Special pedagogy, Formation of social skills in children with intellectual disabilities, History of Pedagogy for children with intellectual disabilities, Methodology of correctional and educational work with children with mental retardation and autism, Pedagogy of children with autism spectrum disorders, Specific forms of work for children with intellectual disabilities, Inclusive education for children with intellectual disabilities, Work with parents of children with autism and other severe pathology, Approaches to work with children with hyperactive syndrome and attention deficit*

The following facts also testify to the high quality of the candidate's teaching work:

- Coordinator and leader of the practical training of students from bachelor's and master's programs in full-time and part-time education, as well as in programs for Postgraduate Qualification.
- She has developed curricula for Bachelor's and Master's degree programs;
- Participant in 1 international and 10 national educational and research projects.

I believe that the pedagogical experience of the candidate meets the criteria for holding the academic position of *Associate professor*, adopted by Sofia University St. Kliment Ohridski.

Evaluation of the scientific and scientific-applied work of the candidate

In the announced competition, Chief Assistant Professor Shapkova Phd applied with a total of 38 scientific papers: 2 monographs, 34 scientific articles, a chapter of a collective monograph, and one study - all peer-reviewed. This scientific production has not been presented for obtaining the educational and scientific degree of doctor. That is why the 38 scientific papers are accepted for review.

The presented monograph *Penka Shapkova, "Approaches for personal development, support and inclusion of children with Down syndrome", 279 pages, ISBN: 978-954- 07-5037-8, University Publishing House St. Kliment Ohridski, 2020* makes an in-depth analysis of the peculiarities in the physical (somatic), motor, neuro-cognitive, linguistic and social development of these children. Various aspects of the phenomenon of Down syndrome are considered, which is a serious contribution to the enrichment of scientific theory and practice. The other monograph *Shapkova-Taneva, P. How to work with children with autism, RAABE Publishing House, Sofia, ISBN: 978954-9619-55, Sofia, 2013*, examines the problem of the peculiarities of the development of children with autism spectrum disorders, as well as some approaches for therapy and education of these children, often applied in the educational practice in our country.

The main research emphases in other scientific works refer to the following thematic areas:

- The essence of autism has been studied, as well as the peculiarities in the development of children with autism.
- Approaches for corrective-therapeutic impact in children with autism spectrum disorders are considered.
- Works related to clarification of current approaches for therapy and training of children with special educational needs, applied in the pedagogical practice in Bulgaria.
- Study of the process of formation of useful skills and habits in children with severe intellectual disabilities
- Works related to the analysis of some modern approaches to support children with SEN and their families in the context of inclusive education.
- Research of the specifics of the cognitive, social and overall personal development of children with intellectual disabilities.
- Considers the role of art therapy as an effective approach in working with children with intellectual disabilities.

Major scientific and applied contributions of Chief Assistant Professor Shapkova, PhD can be summarized in the following:

A. Theoretical contributions

- A systematic analysis of hitherto known characteristics of cognitive development in children with Down syndrome has been performed, showing strong individual differences in the cognitive profiles of children with the same degree of intellectual disability and the same form of the syndrome;
- A detailed analysis of the triad of disorders in children with autism spectrum disorders has been carried out based on the interpretation of various literature sources, along with a number of important approaches for early influence on these children.

B. Scientific and applied contributions

- Individual cognitive profiles of children with Down syndrome, with pronounced strengths associated with visual memory and impressive speech, and weaknesses associated with short-term auditory memory and expressive speech/language, as an opportunity to plan effective correctional therapy educational strategies for these children.
- The approach „Children training children“ has been justified as suitable in the work with children with Special Educational Needs. A procedure is proposed for the formation of partner couples, consisting of a child without a disability and a child with a disability, who support each other in their educational activities and thus build a specific educational environment.

It is evident from the attached reference that the citations of the publications of Shapkova PhD are 17, in scientific publications, monographs and collective volumes with scientific review and in non-referenced journals with scientific review.

3. Critical remarks and recommendations

Some recommendations can be made to the research and teaching work of the candidate:

- In my opinion, the scientific production of Shapkova PhD, possesses enough originally developed ideas and achieved results that can be promoted through publications in leading specialized referenced scientific journals abroad.

CONCLUSION

The documents and materials submitted by Chief Assistant Professor Penka Todorova Shapkova-Taneva, PhD, meet all the requirements of the Academic Staff Development Act in the Republic of Bulgaria (ASDARB), the Regulations for the implementation of ASDARB, and the relevant Rules of Sofia University. She has presented a sufficient number of high-quality scientific papers published after the materials used in the defence of Educational and Qualification Degree „Doctor“. The works of the candidate contain original scientific and applied contributions that have received national recognition. Theoretical works have practical applicability, as some of them are directly oriented to teaching work. The scientific and teaching qualification of Chief Assistant Professor Penka Shapkova, PhD is undoubted.

The candidate in the competition fulfils the relevant minimum national requirements for holding the academic position of *Associate Professor*. I have no doubt of plagiarism in the scientific publications submitted for review.

After getting acquainted with the materials and scientific papers presented in the competition, analysis of their significance and contained scientific, scientific and applied contributions, I find it reasonable to give my **positive conclusion** and recommend to the Scientific Jury to draw up a report-proposal to the Faculty Council of the Faculty of Education and Art Sciences for selecting Chief Assistant Professor Penka Shapkova, PhD, at the academic position of *Associate Professor* at Sofia University St. Kliment Ohridski in the field of higher education 1. Pedagogical sciences, professional field 1.2. Pedagogy (Special pedagogy - Pedagogy of children with intellectual disabilities).

Date: 21.11. 2020

Opinion by:

Prof. Galin Tsokov, PhD